

ФОРУМ
ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ
ЗАЈЕДНИЦЕ ПРИЈЕДОР

Број: 03/19

Записник са сједнице Форума за безбједност заједнице Града Приједора одржане у Великој сали Градске управе дана 20.06.2019. године, са почетком у 13:00 часова

Присутни чланови:

Данко Рауш – председавајући Форума и представник Центра за социјални рад Приједор, Драшко Ђенадија – представник Цивилне заштите и замјеник председавајућег Форума, Ајдин Мешић – председник скупштине града Приједора, Горан Драгојевић – потпредседник скупштине града Приједор, Зоран Инђић – представник Полицијске управе Приједор, Јанко Стојнић – представник ТВЈ Приједор, Миле Дошеновић ПУ Приједор - ПС Приједор 1, Горан Гаврановић – замјеник командира ПС за безбједност саобраћаја, протојереј Младен Мајкић – представник српске православне цркве, Томислав Блаха – Удружење Чеха „Чешка бесједа“, Младен Босанчић – представник Комуналне полиције, Милорад Вујиловић – представник Одјељења за стамбено комуналне послове, Огњен Вукић – представник Радиоаматерског клуба „Козара“ Приједор, Дарко Драгић – представник Одсека за инспекцијске послове, Синиша Обрадовић и Сандра Кусоњић – представници ЈЗУ Дом здравља Приједор, Вања Дејановић – представник Центра за ментално здравље, Срђан Шобот – представник омладинског савјета Приједор, Катарина Панић – представник медија, Милан Гламочанин – Шеф Одсека за мјесне заједнице Приједор.

Гости:

Александра Попић – представница мисије ОСЦ-е, Припадници ЕУФОР-а лот тим Бањалука, Теди Ноел, Дамјан Југовић и Тијана Грујичић – представници организације за миграције ИОМ, Александар Живановић и Марко Мартић – представници центра за истраживање и студије ГЕА Бањалука.

Дневни ред:

1. Увод и поздравна ријеч председавајућег;
2. Усвајање записника са прошлог састанка;
3. Извјештај о резултатима анализе капацитета Форума за безбједност у Републици Српској која је спроведена од стране Центра за истраживање ГЕА из Бањалуке;
4. Информација о дјечи без родитељског старања којима истиче статус у систему социјалне заштите;

5. Информација о стању безбједности саобраћаја у граду Приједору са препорукама у области превенције;
6. Избор предсједавајућег Форума за безбједност заједнице;
7. Новоидентификовани проблеми;
8. Остала питања.

1. Увод и поздравна ријеч предсједавајућег

Предсједавајући Форума Данко Рауш поздравио је присутне чланове Форума и госте, те прочитао приједлог дневног реда који је једногласно усвојен.

Договорено је да се због обавеза гостију трећа тачка дневног реда разматра на почетку сједнице, а да се након тога настави са редовним дневним редом.

2.Извјештај о резултатима анализе капацитета Форума за безбједност у РС која је спроведена од стране Центра за истраживање ГЕА из Бањалуке.

Извјештај је презентовао Александар Живановић испред Центра за истраживање ГЕА.

Процјену капацитета је покренуо програм „Bosnia and HERZEGOVINA Resilience Initiative (БХРИ), којег финансира Агенција Сједињених Америчких Држава за међународни развој (УСАИД) – Канцеларија за транзицијске иницијативе (ОТИ), а спроводи Међународна организација за миграције (ИОМ).

Циљ БХРИ је да смањи пријетњу од радикализације и насилног екстремизма у земљи и супротстави се екстремистичким настојањима да продубе или искористе постојеће тензије. Пројекат се фокусира на јачање отпорности заједнице на радикализацију и регрутовање њених припадника од стране екстремиста; ублажавање и спречавање утицаја радикалних наратива; и јачање способности актера у институцијама и локалној заједници да се супротставе и одговоре на ескалацију насиља.

ИОМ је склопио уговор са Центром за истраживање и студије „Геа” Бања Лука да процијени капацитете форума за безбједност грађана у Републици Српској. БХРИ је одабрао четири локалне заједнице (Бању Луку, Приједор, Зворник и Фочу) за процјену капацитета и потенцијала за превенцију или одговор на насилни екстремизам. Ово је један од првих корака овог програма у јачању локалних институционалних механизма у превенцији конфликта и насилног екстремизма у Босни и Херцеговини. Други потенцијал анализе капацитета је да допринесе унапређењу дјеловања и ефективности самих форума.

Извјештај садржи преглед спроведених активности, налазе и, у мјери у којој је било могуће, компаративну анализу мандата, капацитета и спроведених активности и резултата форума. На крају извјештаја представљени су општи закључци и препоруке који се односе на све форуме, али и неколико специфичних препорука које су примјенљиве за сваки појединачни форум.

Анализирани су документи сва четири форума и спроведени интервјуи са одабраним члановима и чланицама, како би се стекао увид у њихово виђење мандата, могућности и ограничења у дјеловању форума и њихове подршке превенцији радикализације и насилног екстремизма. Анализирани су и перцепција насилног екстремизма и радикализма у локалној заједници, ризика за њихово манифестовање и могућих механизма за одговор, а све у циљу да се предложи реални модалитети подршке коју

би БХРИ могао пружити форумима и локалним заједницама како би ефикасније извршавали своје функције.

На основу анализе документације и разговора са 36 чланова и чланица форума у четири града односно општине изведени су сљедећи закључци:

Форуми су на различитом степену развоја:

- Форум за безбједност грађана и заједнице у Приједору (формиран 2003.) има највише искуства и добро успостављену структуру и оквир за рад (стратегије, акциони планови, извјештаји);
- Форум за безбједност грађана у Фочи (формиран 2008.) са сличним мандатом, искуством у пракси, али без стратешких докумената и извјештаја;
- Радна група за превенцију насилног екстремизма и тероризма (успостављена 2018.) са посебним фокусом на насилни екстремизам и тероризам;
- Форум у Бањој Луци (основан 2018.) је у процесу развоја стратешког плана и главних праваца дјеловања.

Сврха процјене је била да: 1) обезбједи довољне и објективне информације БХРИ о потребама и капацитетима форума које ће олакшати доношење одлука о потенцијалним активностима БХРИ на пољу јачања локалних институционалних механизма за превенцију конфликта и насилног екстремизма у Босни и Херцеговини и 2) форумима да препоруке за унапређење њиховог рада које би потенцијално могле подржати њихове напоре у јачању унутрашњих капацитета и приступу према другим донаторима.

Циљеви процјене су били да:

- Идентификује надлежности форума за безбједност грађана;
- Процијени њихове могућности и препреке да спроводе свој мандат и подрже превенцију радикализације и насилног екстремизма (у смислу репрезентативности, управљања, логистике, капацитета, знања и експертизе);
- Идентификује перцепцију чланова и чланица форума о насилном екстремизму и радикализму, о нивоу и ризицима њиховог манифестовања и кључним механизмима да се на њих одговори;
- Предложи реалне модалитете подршке коју би БХРИ могао пружити форумима и локалним заједницама да ефективно спроводе своје функције.

Функционисање и програми

1. Форуми у Приједору и Зворнику су развили своје смјернице или оперативне документе, док је стратешки оквир за рад Форума у Бањој Луци у изради. Форум у Фочи нема стратешки документ и ради на општим питањима безбједности које идентификују градоначелник и институције чланице Форума.
2. Форум у Приједору је успоставио праксу управљања програмским циклусом, тако да развија четворогодишње стратешке планове¹ који служе као основа за израду годишњих планова рада Форума. Форум годишње објављује извјештаје о свом раду, доставља их градоначелнику и они су доступни свим институцијама као и широј јавности. Додатни документ који одређује дјеловање Форума је Акциони план за превенцију инцидента и кривичних дјела почињених из мржње и предрасуда на подручју Града Приједора, за период 2017.-2021. Један члан Форума био је и члан Радне групе за израду овог плана и члан је координационог тијела за његово спровођење.

¹

3. Форум у Бањој Луци је у процесу развоја свог првог стратешког плана. Припремљен је упитник који је подијељен широј јавности (узорак 1600 грађана). Упитник садржи питања која се односе на перцепцију грађана о безбједности, кључним разлозима који утичу на формирање њиховог мишљења, повјерењу према институцијама, мјерама које треба предузети да се унаприједи безбједносна ситуација и институцијама које би биле одговорне за спровођење мјера.
 4. Документ који одређује дјеловање Радне групе у Зворнику је Пројекат “Превентивно дјеловање локалне заједнице у спречавању насилног екстремизма и тероризма” који обухвата програме образовања запослених у институцијама укљученим у рад Радне групе о областима насилног екстремизма и тероризма и превентивни рад са младима².
 5. Сви форуми воде записнике о сједницама и евиденцију о свом раду.
 6. Форум у Фочи састаје се у просјеку три пута годишње или чешће ако је потребно. У Приједору, Форум се састаје 4-5 пута годишње. Форум у Бањој Луци ће се састајати квартално, а Радна група у Зворнику двомјесечно.
 7. У свим форумима дневни ред сједница предлаже предсједавајући у консултацијама са замјеником и широм групом чланова. Након тога, дневни ред се доставља свим члановима ради додатних коментара. Сљедећа прилика за утицај на садржај дневног реда је на сједницама форума.
 8. Рад свих форума је отворен за јавност, путем медија или објављивања записника са састанака и/или других информација објављених на веб-страницама општинских/градских управа. Форуми не користе друштвене мреже и тек повремено сами излазе на терен и представљају свој рад.
 9. Осим Радне групе у Зворнику, која искључиво има задатак да се фокусира на питања превенције и одговора на насилни екстремизам и радикализам, други форуми разматрају и заузимају ставове о читавом спектру безбједносних питања – безбједност саобраћаја, безбједност дјете на путу до школе, млади у сукобу са законом, вршњачко насиље, насиље у породици, насиље на спортским догађајима, говор мржње, увредљиви графити и провокације, пси луталице, инфраструктура намијењена дјети, кретање бескућника, лица агресивног понашања, провале у куће лица која живе у иностранству, недостатак паркинг простора, сарадња са граничном полицијом у вези са миграцијама, туризмом, сигурношћу границе, радикализација, екстремизам, повратак са страних ратишта итд. Пројектни документ у Зворнику оставља простор за увођење ширег спектра питања која индиректно или директно могу бити повезана са насилним екстремизмом и радикализмом.
 10. Форуми у Приједору и Фочи имају дуже искуство са различитим активностима које су резултат иницијатива форума, посебно у области безбједности саобраћаја, мобилних тимова за случајеве насиља у породици, ангажовања са локалном заједницом и школама у рјешавању проблема, иницијативама за безбједност границе и подршке туризму (Фоча) и иницијативама које се односе на јавни ред и мир током задњих дана школе, празника када дијаспора долази у земљу (Приједор) итд.
 11. Већина саговорника сматра улогу форума савјетодавном. Јасан изузетак је Зворник гдје ће радна група спроводити Пројекат. У Бањој Луци је примјетна занимљива дискусија о улози форума при чему поједини чланови Форум виде и као оперативан, док га неки виде искључиво као савјетодавно тијело. Дилема ће се вјероватно ријешити кроз процес стратешког планирања, када ће се дефинисати правци даљег дјеловања.
 12. Нема системске сарадње међу форумима, комуникација се углавном одвија кроз појединачне посјете и комуникацију ради размјене праксе и савјетодавне подршке новим форумима (нпр. Бања Лука).
-

Радикализам и насилни екстремизам

13. Већина саговорника је знала дефинисати термине насилни екстремизам и радикализам. Већина њих је говорила о намјери или дјелима да се одређени циљеви постигну насилним средствима. Ријечи попут нетолеранције, говора мржње, негирања права, провокација су често везане за дефиницију. Када је ријеч о дубљем познавању области насилног екстремизма и терминологије, способности да се препознају ризици и предузму одговарајуће акције значајно варирају међу члановима форума.
14. Нико од интервјуисаних чланова форума није препознао акте насилног екстремизма, радикализма или тероризма током свог мандата у форумима³. Саговорници сматрају да насилни екстремизам и радикализам није нешто што карактерише четири локалне заједнице које су биле укључене у анализу.
15. Ипак, они говоре о ризику од насилног екстремизма и процјењују да се он креће од ниског до средњег нивоa ризика. Низак и средњи ниво ризика од насилног екстремизма виде и у вези са међуетничким питањима међу младима и одраслима. Овај ризик се повећава подизањем тензија на нивоима ентитета или државе, који се одражавају и на локалне заједнице. Према мишљењу саговорника, постоји и средњи ризик од насилног екстремизма као посљедица предрасуда и стереотипа према различитим друштвеним групама (Роми, популација лезбијки/геј/бисексуалних/транссексуалних лица (ЛГБТ), зависници о дрогама) и одређени ниво страха у вези са миграцијама, који би могао порастати у случају да се мигрантска криза настави или се значајно повећа број миграната који улазе у земљу⁴. Они такође наводе ризик од насилног екстремизма у вези са политичким подјелама, тензијама између навијача спортских клубова, понекад међу становништвом различитих дијелова града, различитим групама из школа, итд.
16. Претходно је поменуто да се Радна група у Зворнику фокусира на превенцију насилног екстремизма и тероризма, али по потреби може дјеловати и на другим безбједносним питањима у Граду. Остаје да се види како ће се ове активности организовати у пракси, али идеја је да се оствари блиска сарадња са надлежним институцијама, посебно онима које раде са младима (центри за социјални рад и школе).
17. Форум у Бањој Луци до сада је одржао тек двије сједнице и разматрао питања којима се баве и други форуми, без доношења коначних закључака, осим да ће приступити изради безбједносне стратегије Града Бање Луке и успоставити радну групу за питања миграција. Према мишљењу саговорника у Бањој Луци, погоршање ситуације са мигрантима могло би повећати страх и водити ка радикализацији. Поједини саговорници радикализацију препознају и након смрти Давида Драгичевића и полицијског одговора на протесте који су услједили. Изражено је мишљење да је форум још увијек у раној фази постојања да би одговорио на ову ситуацију. Поједини чланови су изразили задовољство што представници јавних институција или полиције нису политизовали сједнице форума овим питањима, али би вољели да се изграде капацитети форума како би он могао одговорити напетости и подјеле које би настајале у потенцијалним сличним ситуацијама у будућности.
18. У Фочи није било иницијатива које се односе на насилни екстремизам и радикализам с обзиром да чланови и чланице Форума не виде назнаке ових феномена у локалној заједници.
19. Форум у Приједору препознаје важност суочавања са питањима радикализма и насилног екстремизма. Акциони план за превенцију инцидената и кривичних дјела из предрасуда и мржње, идентификује инциденте који могу водити радикализацији, као што су: оштећења гробаља, увредљиви графити, пристрасно или провокативно извјештавање медија, пренос политичких тензија са виших нивоа на локални ниво, мобилизација и подржавање разних облика антагонизама међу младима, манипулација грађанима и удружењима у политичке

сврхе, говор мржње на интернету и друштвеним мрежама, узнемиравање појединаца или шире јавности пријетњама или лажним узбунама, видео-снимцима, телефонским позивима, лецима или СМС-порукама, стереотипима и предрасудама, изједначавањем патриотизма са национал-шовинизмом итд.

У пракси, Форум издаје саопштења или даје савјете градоначелнику како да реагује на провокације, увредљиве графите или нападе који јесу или се могу доживјети као етнички мотивисани. Форум препознаје ризик од радикализације током љетних и зимских празника када дијаспора долази у Приједор. На основу иницијативе Форума, делегације Форума и представници Градске управе и полиције посјетили су мјесне заједнице у којима живе Бошњаци, пружили релевантне информације о услугама и спремности полиције и других институција да се ангажују у спречавању било какве појаве радикализма те у пружању услуга у односу на повећане захтјеве у овом периоду како би се додатно смањиле тензије. 2015. године забиљежено је неколико напада на повратнике, етнички мотивисаних кафанских туча и провокација на свадбама. На иницијативу Форума, градоначелника и предсједника Скупштине Града, полиција је повећала присуство и обезбјеђивала свадбе те су ови инциденти престали.

Сви чланови Форума препознају његове позитивне резултате, али још увијек виде и простор за унапређење реакције на радикализам. Неки саговорници сматрају да би требало да постоји синергија дјеловања вјерских службеника и јавних институција након инцидента који јесу или се доживљавају као етнички или вјерски мотивисаним и синергија у превенцији даљих подјела које брзо настају међу становништвом посредством друштвених мрежа. Постоје и мишљења да је приликом оваквих догађаја окривљавање и одбрамбена комуникација још увијек присутна у реакцијама институција заступљених у Форуму, као и мишљења да Форум још увијек нема капацитете да брзо одговори на говор мржње, посебно на друштвеним мрежама и он-лине простору. У смислу репрезентативности, један саговорник сматра да би требало поново размотрити пријаву Удружења “Кварт” за чланство у Форуму јер су његови чланови били изложени насиљу и њихова пријава је одбачена без довољног образложења.

Постоји сагласност да Форум унаприједи праксу брзог реаговања, прије него што се начини штета путем друштвених мрежа или медијских извјештаја. Више саговорника истиче да Форум углавном није први информисан када се нешто догоди и да то треба промијенити. Такође, чланови Форума треба прво да се усагласе о томе како дјеловати прије давања изјава у јавности које би могле допринијети заоштравању односа. Наведена је и ситуација када је Центар за социјални рад требало да разговара са лицем за које се сматрало да је повратник са страног ратишта. Постоји недостатак стратегија и комуникацијских вјештина са суочавање са оваквим и сличним ситуацијама. Планиране су и иницијативе према навијачима спортских клубова, које такође захтијевају специфичне комуникацијске вјештине и вјештине преговарања.

Једна од планираних мјера у Приједору је и успостављање информационо-комуникационог центра, у сарадњи са Градском управом и Ватрогасном јединицом. Намјера је да се успостави и опреми центар, гдје би грађани позивом кратког броја могли да пријаве било какав хитан или узнемиравајући проблем у граду, а који би се прослиједио надлежним службама или институцијама. Његова улога не би била везана само за питања насилног екстремизма и радикализма, али би у случају да Форум одлучи да систематично приступи овим питањима, могла послужити и у ове сврхе. Идеја о успостављању центра предочена је Влади Републике Српске, ОСЦЕ-у и ИОМ-у, те би се у случају спремности за финансирање највјероватније радило о суфинансирању ове иницијативе.

20. Сви саговорници у четири локалне заједнице препознају важност рада са дјецом и младима, посебно онима из сиромашних породица који не могу приуштити квалитетно слободно вријеме и ваннаставне активности. Према њиховом мишљењу, ово их чини још подложнијим насилним инцидентима и прикључивању сумњивим групама или појединцима. Уз активности планиране Пројектом, у Зворнику је планирано прикупљање средстава за отварање регионалног дневног центра за дјецу у ризику у складу са законским оквиром о социјалној заштити, док се такав центар који постоји у Приједору суочава са проблемима у финансирању и потребна му је додатна вањска подршка.

Закључци:

1. Форуми су на различитом степену развоја, при чему Форум у Приједору има најдуже искуство, добро дефинисан стратешки приступ и разноврсност модела интервенције, као и покривеност различитих безбједносних аспеката у свом раду. Слиједи га Фоча са значајним практичним искуством. Радна група у Зворнику се посебно фокусира на питања насилног екстремизма и тероризма, док су активности Форума у Бањој Луци у фази планирања.
2. Форуми у Приједору и Фочи су неформална тијела, док су форуми у Бањој Луци и Зворнику успостављени одлукама градских скупштина. Неформалност појединих форума довела је и до разматрања потребе покретања иницијативе да се формирање форума правно пропише Законом о локалној самоуправи.
3. Сви форуми укључују представнике јединица локалне самоуправе, полиције, центара за социјални рад, цивилне заштите/ватрогасне јединице и домова здравља. Сви форуми укључују представнике школа или као званичне чланове или као госте на сједницама. Организације цивилног друштва су укључене у Приједору и Бањој Луци, а вјерске заједнице у Приједору и Зворнику. Градске / општинске управе пружају простор и логистичку подршку сједницама форума. Жене су недовољно укључене у рад форума и чине тек 26 % чланства. Разлог је у томе што је велики број позиција у форумима везан за руководеће или више функције у институцијама чланицама форума које врше мушкарци.
4. Док Форуми у Приједору и Зворнику имају развијене програмске документе, развој Стратегије безбједности у Бањој Луци је планиран за наредни период. У Фочи израда таквог документа још није планирана.
5. Сви чланови и чланице форума истичу да форуми имају добре резултате или се надају да ће они бити постигнути у будућности кроз овакав међуинституционални механизам. Посебно, организације цивилног друштва цијене укљученост у рад форума јер обично нису укључене у доношење одлука у области безбједности.
6. Постоји одређена неусаглашеност ставова о томе да ли форум треба да буде савјетодавно или треба да спроводи и одређене оперативне активности с циљем да буде ефективнији и видљивији у заједницама. Размјена искустава о овом питању би била добро дошла.
7. Сви саговорници су упознати са терминима радикализма и насилног екстремизма и имају релативно широко разумијевање ових феномена као намјере да се циљеви постигну насилем или демонстрацијом силе.
8. Врло мали број саговорника види присутност радикализма и насилног екстремизма у својим локалним заједницама, али наводи да је ризик присутан. Према њиховом мишљењу, политизација и предрасуде су кључни фактор, који уз сиромаштво и социјалну искљученост може водити ка насилном екстремизму и радикализму. Према њиховом мишљењу, етнички мотивисане тензије и насиље нису више толико присутне, али ризик постоји. Постоји ризик и од радикализације током спортских догађаја, доласка миграната као и међу различитим групама младих (нпр. насеља, школе и сл.).

9. Форум у Приједору има практично искуство у реакцији и одговору на активности које могу бити повезане са радикализмом и екстремизмом, као и у превентивним мјерама.
10. Када је ријеч о детаљном познавању тема насилног екстремизма и терминологије, способност чланова и чланица форума да препознају ризике и предузму одговарајуће активности варира. Постоји простор и интерес саговорника да се чланови форума упознају са феноменима радикализма и насилног екстремизма и изграде капацитети у областима раног упозоравања, раног одговора и практичних вјештина.

Препоруке:

1. На основу закључака и посматраних активности форума у Приједору и Фочи, успостављање и јачање постојећих форума у Републици Српској би требало подржати.
2. Форуми би требало да буду ослобођени политичких утицаја те да осигурају избалансирану заступљеност институција, уз могућност да и представници сектора социјалне заштите или цивилног друштва предсједавају форумом.
3. Без обзира да ли се ради о формалним или неформалним тијелима, форуми треба да укључују различите институције и организације/групе из заједнице, укључујући и оне које представљају одређени ауторитет у заједници (нпр. вјерски службеници, активни руководиоци у мјесним заједницама), оне који су склоне насиљу (нпр. навијачке групе) и оне рањиве или изложене насиљу (нпр. рањиве групе и мањине у било ком смислу ријечи). Као минимум требало би успоставити добру везу форума са овим групама. Равноправност полова би требало осигурати укључивањем већег броја жена и/или укључивањем организација и појединки које могу донијети родну перспективу у питања безбједности која се разматрају. Требало би развити јасне критеријуме за чланство у форумима у њиховим оснивачким актима.
4. Форуми треба да континуирано анализирају безбједносна питања у локалној заједници и на основу закључака развијају дугорочне (стратешке) и краткорочне (годишње оперативне) планове, који ће усмјеравати њихов даљи рад. Уз савјетодавну улогу институцијама, они треба да укључе и потенцијалне оперативне активности и промоцију/комуникацију са заједницама. Њихови планови могу бити ажурирани у случају промјена или трендова у области безбједности или присуства насиља у локалним заједницама. Стратегије и планове или сличне иницијативе на другим нивоима власти треба узети у обзир приликом израде ових докумената и планирати комуникацију са другим иницијативама.
5. Иако саговорници нису препознали форме насилног екстремизма и радикализма у току њиховог мандата, терористички напади у Босни и Херцеговини, мигрантска криза, политичке и друге тензије у синергији са сиромаштвом и социјалном искљученошћу говоре у прилог томе да се ови феномени не могу занемарити. Пошто превенција насилног екстремизма и радикализма није значајније уграђена у рад свих форума, а на основу интереса саговорника, идентификоване су сљедеће теме обука којима би се могло одговорити на утврђене недостатке у капацитетима:
 - Феномени насилног екстремизма и радикализма;
 - Анализа конфликта;
 - Механизми раног упозоравања и раног одговора;
 - Управљање и комуникације у кризним ситуацијама;
 - Комуникација, преговарање и медијација.
6. Сви форуми би имали корист од развоја специфичних комуникацијских стратегија и стратегија управљања кризним ситуацијама у случају екстремизма или његове манифестације у виду тероризма, што би омогућило одговарајући механизам усаглашавања

порука и адекватан одговор локалних органа и када је то релевантно охрабривање ангажовања вјерских службеника и других лидера из локалне заједнице.

7. Препоручују се и активности комуникације и јавне промоције активности форума у локалним заједницама укључујући и он-лине презентације форума (веб-странице) и презентације на друштвеним мрежама.
8. Потребно је подржати и континуиран рад са младима и дефинисати програме за школе који се односе на превенцију мржње, етничке дистанце и ксенофобно понашање и екстремистичке ставове.
9. Сваки форум има и властите приоритете који би се могли подржати како би се допринијело превенцији радикализма и насилног екстремизма, попут: и) подршке процесу стратешког планирања Форума у Бањој Луци; ии) подршке успостављају информационо-комуникационог центра у Приједору (потребно координисати са другим потенцијалним финансијерима попут ОСЦЕ-а, Града Приједора, потенцијалним грантом из буџета Републике Српске); иии) подршка дневним центрима за дјецу у ризику у Приједору, Фочи и Зворнику у складу са релевантним прописима у области социјалне заштите, малолетничког правосуђа и другим прописима.
10. Све евентуалне активности и подршку, а посебно ону која се односи на подршку информационо-комуникационом центру, дневним центрима за дјецу или активностима у школама треба пратити и по потреби пружити додатну стручну подршку како би се осигурало да је спровођење активности дјелотворно у смислу унапређења безбједносне ситуације у локалним заједницама.
11. Треба охрабрити размјену информација, искустава и подршку између форума у Босни и Херцеговини (унутар ентитета, као и између ентитета), посебно у случајевима гдје безбједносна питања имају међуопштински значај и гдје заједничка акција може допринијети ефективнијем рјешавању проблема. Препоручују се и јачање комуникације са безбједносним иницијативама на вишим нивоима у земљи, као и пренос знања и искустава сличних тијела у другим земљама.

На крају презентације договорено је да сви чланови Форума могу своје евентуалне примједбе и сугестије на ову анализу доставити руководству Форума које ће исте прослиједити аутору анализе.

Такође, наглашено је да ће ИОМ у другој фази овог пројекта ступити у контакт са руководством Форума у циљу договора око даље подршке активностима Форума које слиједу у наредном периоду.

3. Усвајање записника са прошлог састанка

Записник са прошлог састанка Форума, број 02/19 од 28.03.2019. године, једногласно је усвојен. Примједби на записник није било.

4. Информација о дјечи без родитељског старања којима истиче статус у систему социјалне заштите

Један од највећих проблема за дјецу без родитељског старања је наставак самосталног живота, након што, по сили закона, престане брига државе и стручних радника за ту популацију. Према Закону о социјалној заштити РС, збрињавање у дом или хранитељску породицу траје до пунољетства, односно до завршетка редовног школовања, не дуже од 25 године живота. Након тога, таква лица, у већини случајева, остају препуштена сама себи, без запослења, стамбене јединице гдје би живјели и са многим другим проблемима. Закон о социјалној заштити РС је прописао и проширена права, која зависе од локалне заједнице, а посебно се истичу два права која би могла помоћи горе поменутој популацији:

- становање уз подршку

- помоћ у збрињавању пунољетних лица након напуштања установа или хранитељских породица.

На тему ове проблематике дана 10. јуна одржан је округли сто у Административном центру Владе РС, у организацији Министарства здравља и социјалне заштите, Уније удружења послодаваца РС и УГ „Мисли добро“, на ком су дате смјернице и приједлози у смислу помоћи таквим лицима, са посебним акцентом на запошљавање, чиме би се такве особе могле осамосталити.

ЈУ Центар за социјални рад Приједор из тог разлога планира да организује један састанак са представницима послодаваца из Приједора, како би се могла сагледати поменута проблематика и евентуални начин рјешавања истог.

Према евиденцији ЦСР-а, у 2017. години двије особе без родитељског старања су изашле из система социјалне заштите, у 2018. години четири особе, у 2019. години такође четири, а у 2020. години ће изаћи пет особа. Потребан је системски приступ овој проблематици, да се о овом проблему упозна јавност, локална заједница, те да се изнађе начин, односно модел којим би се такве особе могле помоћи при запошљавању и осамостаљивању. Посебан акценат је потребно ставити на инсистирању да се у локалној заједници уврсте проширена права којима би се могло помоћи овој популацији, која није бројна, а којој је свакако потребна помоћ шире друштвене заједнице.

Након више дискусија чланова Форума искристалисан је заједнички закључак да овај проблем треба уредити системски, односно да друштвена заједница треба разрадити механизме да овој популацији наших грађана да посебан статус и омогући им приоритетно запошљавање након завршетка школовања. Форум предлаже да Центар за социјални рад размијени податке о овим лицима са Заводом за запошљавање и са привредницима на подручју нашег града како би се покушало наћи рјешење за овај проблем.

5. Информација о стању безбједности саобраћаја у граду Приједору са препорукама у области превенције

Информацију је Форуму образложио Горан Гаврановић, замјеник командира полицијске станице за безбједност саобраћаја:

У првих пет мјесеци 2019.године, на подручју града Приједор које покрива полицијска станица за безбједност саобраћаја Приједор, евидентирано је 250 саобраћајних незгода, што је 7 СН или 2,9% више у односу на исти период 2018.године. Број саобраћајних незгода са настрадалим лицима је 62 СН, што је за 6 СН или 10,7% више него у упоредном периоду. Број саобраћајних незгода са погинулим лицима је идентичан ове и предходне године по 3 СН, број саобраћајних незгода са теже повређеним лицима такође је исти по 13 СН, док је код СН са лакше повређеним лицима дошло до пораста за 6 СН или 15%, (46/2019 а 40/2018). У овим незгодама укупно је настрадало 104 лица што је за 14 или 15,6% више у односу на прошлу годину. Број погинулих лица је идентичан по 3 лица ове и предходне године, број теже повређених лица је такође исти по 13 лица ове и предходне године, док је једино дошло до пораста код броја лакше повређених лица за 15 или 20,5% у односу на прошлу годину. Упоредјујући податке из ове године са предходним годинама, можемо оцјенити да је стање задовољавајуће.

Препоруке за превенцију а самим тим и подизања стања безбједности у саобраћају на виши ниво су:

- Обуку младих возача и полагање возачког испита, подићи степен обуке и полагање на виши ниво.
- У свим основним школама, почетком нове школске године наставити са предавањима о безбједности дјете (ученика) у саобраћају, (анимирати и укључити у предавања формиране школске саобраћајне патроле).

- Полицијска станица за безбједност саобраћаја која прати стање безбједности у саобраћају, организовати и проводити превентивно-репресивне акције усмјерене на угрожене категорије учесника у саобраћају, (мотоциклисте, мопедe, бициклисте и пјешаке).
- Од надлежних институција захтјевати да се на подручју Града Приједора ријеши постављање саобраћајних знакова за ограничење брзине. Од 15. фебруара 2017. године, након усвајања новог ЗООБС-а БиХ, на подручју Града Приједора дозвољена брзина кретања за моторна возила је 80 км/х.

6. Избор предсједавајућег Форума за безбједност заједнице

Зоран Инђић предложио је да се у складу са могућностима које предвиђа Пословник о раду Форума продужи мандат актуелном предсједавајућем Рауш Данку за још једну годину јер је добро и професионално обављао свој посао. Других приједлога за избор предсједавајућег није било. Гласањем је постојећи предсједавајући Данко Рауш једногласно изабран за предсједавајућег на још један једногодишњи мандат.

7. Новоидентификовани проблеми

Форум је затражио од полиције да се у наредном периоду повећа надзор када је у питању непрописна вожња бициклиста кроз градско шеталиште, а посебно вожња градским тротоарима са којих се бициклисти укључују на пјешачке прелазе и тако угрожавају пјешаке.

8. Остала питања

Под овом тачком дневног реда Форум је похвалио активности које су се десиле између двије сједнице Форума, а односе се на активности удружења грађана „ Нада „ и „ Нансен дијалог канцеларије „ Приједор које су реализовале пројекте са ученицима школа са подручја Приједора и санског Моста, а који се односе на поштивање различитости, суживот и толеранцију.

Такође, апеловано је на субјекте који имају задатке прописане у Акционом плану превенције инцидената и кривичних дијела почињених из мржње и предрасуда да у складу са досадашњом праксом појачају своје активности јер слиједе годишњи одмори када се очекује повећан број туриста и грађана из дијаспоре.

Чланови Форума информисани су о учешћу представника овог тијела (Инђић Зоран и Драшко Ђенадија) на регионалном састанку у Добоју гдје су са представницима још 15 општина и градова размијенили искуства у спровођењу акционих планова и припреми методологије за њихову ревизију.

Сједница је завршена у 14, 40 часова
Записник сачинио: Драшко Ђенадија

Предсједавајући Форума

Данко Рауш с.р.

ФОРУМ
ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ
ЗАЈЕДНИЦЕ ПРИМЕЛОР

Broj: 03/19

Zapisnik sa sjednice Foruma za bezbjednost zajednice Grada Prijedora održane u Velikoj sali Gradske uprave dana 20.06.2019. godine, sa početkom u 13:00 časova

Prisutni članovi:

Danko Rauš – predsjedavajući Foruma i predstavnik Centra za socijalni rad Prijedor, Draško Đenadija – predstavnik Civilne zaštite i zamjenik predsjedavajućeg Foruma, Ajdin Mešić – predsjednik skupštine grada Prijedora, Goran Dragojević – potpredsjednik skupštine grada Prijedor, Zoran Inđić – predstavnik Policijske uprave Prijedor, Janko Stojnić – predstavnik TVJ Prijedor, Mile Došenović PU Prijedor - PS Prijedor 1, Goran Gavranović – zamjenik komandira PS za bezbjednost saobraćaja, protojerej Mladen Majkić – predstavnik srpske pravoslavne crkve, Tomislav Blaha – Udruženje Čeha „Češka besjeda“, Mladen Bosančić – predstavnik Komunalne policije, Milorad Vujmilović – predstavnik Odjeljenja za stambeno komunalne poslove, Ognjen Vukić – predstavnik Radioamaterskog kluba „Kozara“ Prijedor, Darko Dragić – predstavnik Odsjeka za inspekcijske poslove, Siniša Obradović i Sandra Kusonjić – predstavnici JZU Dom zdravlja Prijedor, Vanja Dejanović – predstavnik Centra za mentalno zdravlje, Srđan Šobot – predstavnik omladinskog savjeta Prijedor, Katarina Panić – predstavnik medija, Milan Glamočanin – Šef Odsjeka za mjesne zajednice Prijedor.

Gosti:

Aleksandra Popić – predstavnica misije OSC-e, Pripadnici EUFOR-a lot tim Banjaluka, Tedi Noel, Damjan Jugović i Tijana Grujičić – predstavnici organizacije za migracije IOM, Aleksandar Živanović i Marko Martić – predstavnici centra za istraživanje i studije GEA Banjaluka.

Dnevni red:

1. Uvod i pozdravna riječ predsjedavajućeg;
2. Usvajanje zapisnika sa prošlog sastanka;
3. Izveštaj o rezultatima analize kapaciteta Foruma za bezbjednost u Republici Srpskoj koja je sprovedena od strane Centra za istraživanje GEA iz Banjaluke;
4. Informacija o djeci bez roditeljskog staranja kojima ističe status u sistemu socijalne zaštite;
5. Informacija o stanju bezbjednosti saobraćaja u gradu Prijedoru sa preporukama u oblasti prevencije;

6. Izbor predsjedavajućeg Foruma za bezbjednost zajednice;
7. Novoidentifikovani problemi;
8. Ostala pitanja.

1. Uvod i pozdravna riječ predsjedavajućeg

Predsjedavajući Foruma Danko Rauš pozdravio je prisutne članove Foruma i goste, te pročitao prijedlog dnevnog reda koji je jednoglasno usvojen.

Dogovoreno je da se zbog obaveza gostiju treća tačka dnevnog reda razmatra na početku sjednice, a da se nakon toga nastavi sa redovnim dnevnim redom.

2. Izvještaj o rezultatima analize kapaciteta Foruma za bezbjednost u RS koja je sprovedena od strane Centra za istraživanje GEA iz Banjaluke.

Izvještaj je prezentovao Aleksandar Živanović ispred Centra za istraživanje GEA.

Procjenu kapaciteta je pokrenuo program „Bosnia and HERZEGOVINA Resilience Initiative (BHRI), kojeg finansira Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID) – Kancelarija za tranzicijske inicijative (OTI), a sprovodi Međunarodna organizacija za migracije (IOM).

Cilj BHRI je da smanji prijetnju od radikalizacije i nasilnog ekstremizma u zemlji i suprotstavi se ekstremističkim nastojanjima da prodube ili iskoriste postojeće tenzije. Projekat se fokusira na jačanje otpornosti zajednice na radikalizaciju i regrutovanje njenih pripadnika od strane ekstremista; ublažavanje i sprečavanje uticaja radikalnih narativa; i jačanje sposobnosti aktera u institucijama i lokalnoj zajednici da se suprotstave i odgovore na eskalaciju nasilja.

IOM je sklopio ugovor sa Centrom za istraživanje i studije „Gea” Banja Luka da procijeni kapacitete foruma za bezbjednost građana u Republici Srpskoj. BHRI je odabrao četiri lokalne zajednice (Banju Luku, Prijedor, Zvornik i Foču) za procjenu kapaciteta i potencijala za prevenciju ili odgovor na nasilni ekstremizam. Ovo je jedan od prvih koraka ovog programa u jačanju lokalnih institucionalnih mehanizama u prevenciji konflikata i nasilnog ekstremizma u Bosni i Hercegovini. Drugi potencijal analize kapaciteta je da doprinese unapređenju djelovanja i efektivnosti samih foruma.

Izvještaj sadrži pregled sprovedenih aktivnosti, nalaze i, u mjeri u kojoj je bilo moguće, komparativnu analizu mandata, kapaciteta i sprovedenih aktivnosti i rezultata foruma. Na kraju izvještaja predstavljeni su opšti zaključci i preporuke koji se odnose na sve forume, ali i nekoliko specifičnih preporuka koje su primjenljive za svaki pojedinačni forum.

Analizirani su dokumenti sva četiri foruma i sprovedeni intervjui sa odabranim članovima i članicama, kako bi se stekao uvid u njihovo viđenje mandata, mogućnosti i ograničenja u djelovanju foruma i njihove podrške prevenciji radikalizacije i nasilnog ekstremizma. Analizirani su i percepcija nasilnog ekstremizma i radikalizma u lokalnoj zajednici, rizika za njihovo manifestovanje i mogućih mehanizama za odgovor, a sve u cilju da se predlože realni modaliteti podrške koju bi BHRI mogao pružiti forumima i lokalnim zajednicama kako bi efikasnije izvršavali svoje funkcije.

Na osnovu analize dokumentacije i razgovora sa 36 članova i članica foruma u četiri grada odnosno opštine izvedeni su sljedeći zaključci:

Forumi su na različitom stepenu razvoja:

- Forum za bezbjednost građana i zajednice u Prijedoru (formiran 2003.) ima najviše iskustva i dobro uspostavljenu strukturu i okvir za rad (strategije, akcioni planovi, izvještaji);
- Forum za bezbjednost građana u Foči (formiran 2008.) sa sličnim mandatom, iskustvom u praksi, ali bez strateških dokumenata i izvještaja;
- Radna grupa za prevenciju nasilnog ekstremizma i terorizma (uspostavljena 2018.) sa posebnim fokusom na nasilni ekstremizam i terorizam;
- Forum u Banjoj Luci (osnovan 2018.) je u procesu razvoja strateškog plana i glavnih pravaca djelovanja.

Svrha procjene je bila da: 1) obezbijedi dovoljne i objektivne informacije BHRI o potrebama i kapacitetima foruma koje će olakšati donošenje odluka o potencijalnim aktivnostima BHRI na polju jačanja lokalnih institucionalnih mehanizama za prevenciju konflikata i nasilnog ekstremizma u Bosni i Hercegovini i 2) forumima da preporuke za unapređenje njihovog rada koje bi potencijalno mogle podržati njihove napore u jačanju unutrašnjih kapaciteta i pristupu prema drugim donatorima.

Ciljevi procjene su bili da:

- Identifikuje nadležnosti foruma za bezbjednost građana;
- Procijeni njihove mogućnosti i prepreke da sprovede svoj mandat i podrže prevenciju radikalizacije i nasilnog ekstremizma (u smislu reprezentativnosti, upravljanja, logistike, kapaciteta, znanja i ekspertize);
- Identifikuje percepciju članova i članica foruma o nasilnom ekstremizmu i radikalizmu, o nivou i rizicima njihovog manifestovanja i ključnim mehanizmima da se na njih odgovori;
- Predloži realne modalitete podrške koju bi BHRI mogao pružiti forumima i lokalnim zajednicama da efektivno sprovede svoje funkcije.

Funkcionisanje i programi

1. Forumi u Prijedoru i Zvorniku su razvili svoje smjernice ili operativne dokumente, dok je strateški okvir za rad Foruma u Banjoj Luci u izradi. Forum u Foči nema strateški dokument i radi na opštim pitanjima bezbjednosti koje identifikuju gradonačelnik i institucije članice Foruma.

2. Forum u Prijedoru je uspostavio praksu upravljanja programskim ciklusom, tako da razvija četverogodišnje strateške planove⁵ koji služe kao osnova za izradu godišnjih planova rada Foruma. Forum godišnje objavljuje izvještaje o svom radu, dostavlja ih gradonačelniku i oni su dostupni svim institucijama kao i široj javnosti. Dodatni dokument koji određuje djelovanje Foruma je Akcioni plan za prevenciju incidenata i krivičnih djela počinjenih iz mržnje i predrasuda na području Grada Prijedora, za period 2017.-2021. Jedan član Foruma bio je i član Radne grupe za izradu ovog plana i član je koordinacionog tijela za njegovo sprovođenje.

3. Forum u Banjoj Luci je u procesu razvoja svog prvog strateškog plana. Pripremljen je upitnik koji je podijeljen široj javnosti (uzorak 1600 građana). Upitnik sadrži pitanja koja se odnose na percepciju građana o bezbjednosti, ključnim razlozima koji utiču na formiranje njihovog mišljenja, povjerenju prema institucijama, mjerama koje treba preduzeti da se unaprijedi bezbjednosna situacija i institucijama koje bi bile odgovorne za sprovođenje mjera.

4. Dokument koji određuje djelovanje Radne grupe u Zvorniku je Projekat "Preventivno djelovanje lokalne zajednice u sprečavanju nasilnog ekstremizma i terorizma" koji obuhvata programe

⁵

obrazovanja zaposlenih u institucijama uključenim u rad Radne grupe o oblastima nasilnog ekstremizma i terorizma i preventivni rad sa mladima⁶.

5.Svi forumi vode zapisnike o sjednicama i evidenciju o svom radu.

6.Forum u Foči sastaje se u prosjeku tri puta godišnje ili češće ako je potrebno. U Prijedoru, Forum se sastaje 4-5 puta godišnje. Forum u Banjoj Luci će se sastajati kvartalno, a Radna grupa u Zvorniku dvomjesečno.

7.U svim forumima dnevni red sjednica predlaže predsjedavajući u konsultacijama sa zamjenikom i širom grupom članova. Nakon toga, dnevni red se dostavlja svim članovima radi dodatnih komentara. Sljedeća prilika za uticaj na sadržaj dnevnog reda je na sjednicama foruma.

8.Rad svih foruma je otvoren za javnost, putem medija ili objavljivanja zapisnika sa sastanaka i/ili drugih informacija objavljenih na web-stranicama opštinskih/gradskih uprava. Forumi ne koriste društvene mreže i tek povremeno sami izlaze na teren i predstavljaju svoj rad.

9.Osim Radne grupe u Zvorniku, koja isključivo ima zadatak da se fokusira na pitanja prevencije i odgovora na nasilni ekstremizam i radikalizam, drugi forumi razmatraju i zauzimaju stavove o čitavom spektru bezbjednosnih pitanja – bezbjednost saobraćaja, bezbjednost djece na putu do škole, mladi u sukobu sa zakonom, vršnjačko nasilje, nasilje u porodici, nasilje na sportskim događajima, govor mržnje, uvredljivi grafiti i provokacije, psi lutalice, infrastruktura namijenjena djeci, kretanje beskućnika, lica agresivnog ponašanja, provale u kuće lica koja žive u inostranstvu, nedostatak parking prostora, saradnja sa graničnom policijom u vezi sa migracijama, turizmom, sigurnošću granice, radikalizacija, ekstremizam, povratak sa stranih ratišta itd. Projektni dokument u Zvorniku ostavlja prostor za uvođenje šireg spektra pitanja koja indirektno ili direktno mogu biti povezana sa nasilnim ekstremizmom i radikalizmom.

10.Forumi u Prijedoru i Foči imaju duže iskustvo sa različitim aktivnostima koje su rezultat inicijativa foruma, posebno u oblasti bezbjednosti saobraćaja, mobilnih timova za slučajeve nasilja u porodici, angažovanja sa lokalnom zajednicom i školama u rješavanju problema, inicijativama za bezbjednost granice i podrške turizmu (Foča) i inicijativama koje se odnose na javni red i mir tokom zadnjih dana škole, praznika kada dijaspora dolazi u zemlju (Prijedor) itd.

11.Većina sagovornika smatra ulogu foruma savjetodavnom. Jasan izuzetak je Zvornik gdje će radna grupa sprovesti Projekat. U Banjoj Luci je primjetna zanimljiva diskusija o ulozi foruma pri čemu pojedini članovi Forum vide i kao operativan, dok ga neki vide isključivo kao savjetodavno tijelo. Dilema će se vjerovatno riješiti kroz proces strateškog planiranja, kada će se definisati pravci daljeg djelovanja.

12.Nema systemske saradnje među forumima, komunikacija se uglavnom odvija kroz pojedinačne posjete i komunikaciju radi razmjene prakse i savjetodavne podrške novim forumima (npr. Banja Luka).

Radikalizam i nasilni ekstremizam

13.Većina sagovornika je znala definisati termine nasilni ekstremizam i radikalizam. Većina njih je govorila o namjeri ili djelima da se određeni ciljevi postignu nasilnim sredstvima. Riječi poput netolerancije, govora mržnje, negiranja prava, provokacija su često vezane za definiciju. Kada je riječ o dubljem poznavanju oblasti nasilnog ekstremizma i terminologije, sposobnosti da se prepoznaju rizici i preduzmu odgovarajuće akcije značajno variraju među članovima foruma.

14.Niko od intervjuisanih članova foruma nije prepoznao akte nasilnog ekstremizma, radikalizma ili terorizma tokom svog mandata u forumima⁷. Sagovornici smatraju da nasilni ekstremizam i radikalizam nije nešto što karakteriše četiri lokalne zajednice koje su bile uključene u analizu.

15.Ipak, oni govore o riziku od nasilnog ekstremizma i procjenjuju da se on kreće od niskog do srednjeg nivoa rizika. Nizak i srednji nivo rizika od nasilnog ekstremizma vide i u vezi sa

međuetničkim pitanjima među mladima i odraslima. Ovaj rizik se povećava podizanjem tenzija na nivoima entiteta ili države, koji se odražavaju i na lokalne zajednice. Prema mišljenju sagovornika, postoji i srednji rizik od nasilnog ekstremizma kao posljedica predrasuda i stereotipa prema različitim društvenim grupama (Romi, populacija lezbijki/gej/biseksualnih/transseksualnih lica (LGBT), zavisnici o drogama) i određeni nivo straha u vezi sa migracijama, koji bi mogao porasti u slučaju da se migrantska kriza nastavi ili se značajno poveća broj migranata koji ulaze u zemlju⁸. Oni također navode rizik od nasilnog ekstremizma u vezi sa političkim podjelama, tenzijama između navijača sportskih klubova, ponekad među stanovništvom različitih dijelova grada, različitim grupama iz škola, itd.

16. Prethodno je pomenuto da se Radna grupa u Zvorniku fokusira na prevenciju nasilnog ekstremizma i terorizma, ali po potrebi može djelovati i na drugim bezbjednosnim pitanjima u Gradu. Ostaje da se vidi kako će se ove aktivnosti organizovati u praksi, ali ideja je da se ostvari bliska saradnja sa nadležnim institucijama, posebno onima koje rade sa mladima (centri za socijalni rad i škole).

17. Forum u Banjoj Luci do sada je održao tek dvije sjednice i razmatrao pitanja kojima se bave i drugi forumi, bez donošenja konačnih zaključaka, osim da će pristupiti izradi bezbjednosne strategije Grada Banje Luke i uspostaviti radnu grupu za pitanja migracija. Prema mišljenju sagovornika u Banjoj Luci, pogoršanje situacije sa migrantima moglo bi povećati strah i voditi ka radikalizaciji. Pojedini sagovornici radikalizaciju prepoznaju i nakon smrti Davida Dragičevića i policijskog odgovora na proteste koji su uslijedili. Izraženo je mišljenje da je forum još uvijek u ranoj fazi postojanja da bi odgovorio na ovu situaciju. Pojedini članovi su izrazili zadovoljstvo što predstavnici javnih institucija ili policije nisu politizovali sjednice foruma ovim pitanjima, ali bi voljeli da se izgrade kapaciteti foruma kako bi on mogao odgovoriti napetosti i podjele koje bi nastajale u potencijalnim sličnim situacijama u budućnosti.

18. U Foči nije bilo inicijativa koje se odnose na nasilni ekstremizam i radikalizam s obzirom da članovi i članice Forumu ne vide naznake ovih fenomena u lokalnoj zajednici.

19. Forum u Prijedoru prepoznaje važnost suočavanja sa pitanjima radikalizma i nasilnog ekstremizma. Akcioni plan za prevenciju incidenata i krivičnih djela iz predrasuda i mržnje, identifikuje incidente koji mogu voditi radikalizaciji, kao što su: oštećenja globalja, uvredljivi grafiti, pristrasno ili provokativno izvještavanje medija, prenos političkih tenzija sa viših nivoa na lokalni nivo, mobilizacija i podržavanje raznih oblika antagonizama među mladima, manipulacija građanima i udruženjima u političke svrhe, govor mržnje na internetu i društvenim mrežama, uznemiravanje pojedinaca ili šire javnosti prijetnjama ili lažnim uzbunama, video-snimcima, telefonskim pozivima, lecima ili SMS-porukama, stereotipima i predrasudama, izjednačavanjem patriotizma sa nacional-šovinizmom itd.

U praksi, Forum izdaje saopštenja ili daje savjete gradonačelniku kako da reaguje na provokacije, uvredljive grafite ili napade koji jesu ili se mogu doživjeti kao etnički motivisani. Forum prepoznaje rizik od radikalizacije tokom ljetnih i zimskih praznika kada dijaspora dolazi u Prijedor. Na osnovu inicijative Forumu, delegacije Forumu i predstavnici Gradske uprave i policije posjetili su mjesne zajednice u kojima žive Bošnjaci, pružili relevantne informacije o uslugama i spremnosti policije i drugih institucija da se angažuju u sprečavanju bilo kakve pojave radikalizma te u pružanju usluga u odnosu na povećane zahtjeve u ovom periodu kako bi se dodatno smanjile tenzije. 2015. godine zabilježeno je nekoliko napada na povratnike, etnički motivisanih kafanskih tuča i provokacija na svadbama. Na inicijativu Forumu, gradonačelnika i predsjednika Skupštine Grada, policija je povećala prisustvo i obezbjeđivala svadbe te su ovi incidenti prestali.

Svi članovi Forumu prepoznaju njegove pozitivne rezultate, ali još uvijek vide i prostor za unapređenje reakcije na radikalizam. Neki sagovornici smatraju da bi trebalo da postoji sinergija djelovanja vjerskih službenika i javnih institucija nakon incidenata koji jesu ili se doživljavaju kao etnički ili

vjerski motivisanim i sinergija u prevenciji daljih podjela koje brzo nastaju među stanovništvom posredstvom društvenih mreža. Postoje i mišljenja da je prilikom ovakvih događaja okrivljavanje i odbrambena komunikacija još uvijek prisutna u reakcijama institucija zastupljenih u Forumu, kao i mišljenja da Forum još uvijek nema kapacitete da brzo odgovori na govor mržnje, posebno na društvenim mrežama i on-line prostoru. U smislu reprezentativnosti, jedan sagovornik smatra da bi trebalo ponovo razmotriti prijavu Udruženja "Kvart" za članstvo u Forumu jer su njegovi članovi bili izloženi nasilju i njihova prijava je odbačena bez dovoljnog obrazloženja.

Postoji saglasnost da Forum unaprijedi praksu brzog reagovanja, prije nego što se načini šteta putem društvenih mreža ili medijskih izvještaja. Više sagovornika ističe da Forum uglavnom nije prvi informisan kada se nešto dogodi i da to treba promijeniti. Takođe, članovi Foruma treba prvo da se usaglase o tome kako djelovati prije davanja izjava u javnosti koje bi mogle doprinijeti zaoštavanju odnosa. Navedena je i situacija kada je Centar za socijalni rad trebalo da razgovara sa licem za koje se smatralo da je povratnik sa stranog ratišta. Postoji nedostatak strategija i komunikacijskih vještina sa suočavanje sa ovakvim i sličnim situacijama. Planirane su i inicijative prema navijačima sportskih klubova, koje takođe zahtijevaju specifične komunikacijske vještine i vještine pregovaranja.

Jedna od planiranih mjera u Prijedoru je i uspostavljanje informaciono-komunikacionog centra, u saradnji sa Gradskom upravom i Vatrogasnom jedinicom. Namjera je da se uspostavi i opremi centar, gdje bi građani pozivom kratkog broja mogli da prijave bilo kakav hitan ili uznemiravajući problem u gradu, a koji bi se proslijedio nadležnim službama ili institucijama. Njegova uloga ne bi bila vezana samo za pitanja nasilnog ekstremizma i radikalizma, ali bi u slučaju da Forum odluči da sistematično pristupi ovim pitanjima, mogla poslužiti i u ove svrhe. Ideja o uspostavljanju centra predočena je Vladi Republike Srpske, OSCE-u i IOM-u, te bi se u slučaju spremnosti za finansiranje najvjerovatnije radilo o sufinansiranju ove inicijative.

20. Svi sagovornici u četiri lokalne zajednice prepoznaju važnost rada sa djecom i mladima, posebno onima iz siromašnih porodica koji ne mogu priuštiti kvalitetno slobodno vrijeme i vannastavne aktivnosti. Prema njihovom mišljenju, ovo ih čini još podložnijim nasilnim incidentima i priključivanju sumnjivim grupama ili pojedincima. Uz aktivnosti planirane Projektom, u Zvorniku je planirano prikupljanje sredstava za otvaranje regionalnog dnevnog centra za djecu u riziku u skladu sa zakonskim okvirom o socijalnoj zaštiti, dok se takav centar koji postoji u Prijedoru suočava sa problemima u finansiranju i potrebna mu je dodatna vanjska podrška.

Zaključci:

1. Forumi su na različitom stepenu razvoja, pri čemu Forum u Prijedoru ima najduže iskustvo, dobro definisan strateški pristup i raznovrsnost modela intervencije, kao i pokrivenost različitih bezbjednosnih aspekata u svom radu. Slijedi ga Foča sa značajnim praktičnim iskustvom. Radna grupa u Zvorniku se posebno fokusira na pitanja nasilnog ekstremizma i terorizma, dok su aktivnosti Foruma u Banjoj Luci u fazi planiranja.

2. Forumi u Prijedoru i Foči su neformalna tijela, dok su forumi u Banjoj Luci i Zvorniku uspostavljeni odlukama gradskih skupština. Neformalnost pojedinih foruma dovela je i do razmatranja potrebe pokretanja inicijative da se formiranje foruma pravno propiše Zakonom o lokalnoj samoupravi.

3. Svi forumi uključuju predstavnike jedinica lokalne samouprave, policije, centara za socijalni rad, civilne zaštite/vatrogasne jedinice i domova zdravlja. Svi forumi uključuju predstavnike škola ili kao zvanične članove ili kao goste na sjednicama. Organizacije civilnog društva su uključene u Prijedoru i Banjoj Luci, a vjerske zajednice u Prijedoru i Zvorniku. Gradske / opštinske uprave pružaju prostor i logističku podršku sjednicama foruma. Žene su nedovoljno uključene u rad foruma i čine tek 26 % članstva. Razlog je u tome što je veliki broj pozicija u forumima vezan za rukovodeće ili više funkcije u institucijama članicama foruma koje vrše muškarci.

4. Dok Forumi u Prijedoru i Zvorniku imaju razvijene programske dokumente, razvoj Strategije bezbjednosti u Banjoj Luci je planiran za naredni period. U Foči izrada takvog dokumenta još nije planirana.

5. Svi članovi i članice foruma ističu da forumi imaju dobre rezultate ili se nadaju da će oni biti postignuti u budućnosti kroz ovakav međuinstitucionalni mehanizam. Posebno, organizacije civilnog društva cijene uključenost u rad foruma jer obično nisu uključene u donošenje odluka u oblasti bezbjednosti.

6. Postoji određena neusaglašenost stavova o tome da li forum treba da bude savjetodavno ili treba da sprovodi i određene operativne aktivnosti s ciljem da bude efektivniji i vidljiviji u zajednicama. Razmjena iskustava o ovom pitanju bi bila dobro došla.

7. Svi sagovornici su upoznati sa terminima radikalizma i nasilnog ekstremizma i imaju relativno široko razumijevanje ovih fenomena kao namjere da se ciljevi postignu nasiljem ili demonstracijom sile.

8. Vrlo mali broj sagovornika vidi prisutnost radikalizma i nasilnog ekstremizma u svojim lokalnim zajednicama, ali navodi da je rizik prisutan. Prema njihovom mišljenju, politizacija i predrasude su ključni faktor, koji uz siromaštvo i socijalnu isključenost može voditi ka nasilnom ekstremizmu i radikalizmu. Prema njihovom mišljenju, etnički motivisane tenzije i nasilje nisu više toliko prisutne, ali rizik postoji. Postoji rizik i od radikalizacije tokom sportskih događaja, dolaska migranata kao i među različitim grupama mladih (npr. naselja, škole i sl.).

9. Forum u Prijedoru ima praktično iskustvo u reakciji i odgovoru na aktivnosti koje mogu biti povezane sa radikalizmom i ekstremizmom, kao i u preventivnim mjerama.

10. Kada je riječ o detaljnom poznavanju tema nasilnog ekstremizma i terminologije, sposobnost članova i članica foruma da prepoznaju rizike i preduzmu odgovarajuće aktivnosti varira. Postoji prostor i interes sagovornika da se članovi foruma upoznaju sa fenomenima radikalizma i nasilnog ekstremizma i izgrade kapaciteti u oblastima ranog upozoravanja, ranog odgovora i praktičnih vještina.

Preporuke:

1. Na osnovu zaključaka i posmatranih aktivnosti foruma u Prijedoru i Foči, uspostavljanje i jačanje postojećih foruma u Republici Srpskoj bi trebalo podržati.

2. Forumi bi trebalo da budu oslobođeni političkih uticaja te da osiguraju izbalansiranu zastupljenost institucija, uz mogućnost da i predstavnici sektora socijalne zaštite ili civilnog društva predsjedavaju forumom.

3. Bez obzira da li se radi o formalnim ili neformalnim tijelima, forumi treba da uključuju različite institucije i organizacije/grupe iz zajednice, uključujući i one koje predstavljaju određeni autoritet u zajednici (npr. vjerski službenici, aktivni rukovodioci u mjesnim zajednicama), one koji su sklone nasilju (npr. navijačke grupe) i one ranjive ili izložene nasilju (npr. ranjive grupe i manjine u bilo kom smislu riječi). Kao minimum trebalo bi uspostaviti dobru vezu foruma sa ovim grupama. Ravnopravnost polova bi trebalo osigurati uključivanjem većeg broja žena i/ili uključivanjem organizacija i pojedinki koje mogu donijeti rodnu perspektivu u pitanja bezbjednosti koja se razmatraju. Trebalo bi razviti jasne kriterijume za članstvo u forumima u njihovim osnivačkim aktima.

4. Forumi treba da kontinuirano analiziraju bezbjednosna pitanja u lokalnoj zajednici i na osnovu zaključaka razvijaju dugoročne (strateške) i kratkoročne (godišnje operativne) planove, koji će usmjeravati njihov dalji rad. Uz savjetodavnu ulogu institucijama, oni treba da uključe i potencijalne operativne aktivnosti i promociju/komunikaciju sa zajednicama. Njihovi planovi mogu biti ažurirani u slučaju promjena ili trendova u oblasti bezbjednosti ili prisustva nasilja u lokalnim zajednicama. Strategije i planove ili slične inicijative na drugim nivoima vlasti treba uzeti u obzir prilikom izrade ovih dokumenata i planirati komunikaciju sa drugim inicijativama.

5. Iako sagovornici nisu prepoznali forme nasilnog ekstremizma i radikalizma u toku njihovog mandata, teroristički napadi u Bosni i Hercegovini, migrantska kriza, političke i druge tenzije u sinergiji sa siromaštvom i socijalnom isključenošću govore u prilog tome da se ovi fenomeni ne mogu zanemariti. Pošto prevencija nasilnog ekstremizma i radikalizma nije značajnije ugrađena u rad svih foruma, a na osnovu interesa sagovornika, identifikovane su sljedeće teme obuka kojima bi se moglo odgovoriti na utvrđene nedostatke u kapacitetima:

- Fenomeni nasilnog ekstremizma i radikalizma;
- Analiza konflikata;
- Mehanizmi ranog upozoravanja i ranog odgovora;
- Upravljanje i komunikacije u kriznim situacijama;
- Komunikacija, pregovaranje i medijacija.

6. Svi forumi bi imali korist od razvoja specifičnih komunikacijskih strategija i strategija upravljanja kriznim situacijama u slučaju ekstremizma ili njegove manifestacije u vidu terorizma, što bi omogućilo odgovarajući mehanizam usaglašavanja poruka i adekvatan odgovor lokalnih organa i kada je to relevantno ohrabrivanje angažovanja vjerskih službenika i drugih lidera iz lokalne zajednice.

7. Preporučuju se i aktivnosti komunikacije i javne promocije aktivnosti foruma u lokalnim zajednicama uključujući i on-line prezentacije foruma (web-stranice) i prezentacije na društvenim mrežama.

8. Potrebno je podržati i kontinuiran rad sa mladima i definisati programe za škole koji se odnose na prevenciju mržnje, etničke distance i ksenofobno ponašanje i ekstremističke stavove.

9. Svaki forum ima i vlastite prioritete koji bi se mogli podržati kako bi se doprinijelo prevenciji radikalizma i nasilnog ekstremizma, poput: i) podrške procesu strateškog planiranja Forumu u Banjoj Luci; ii) podrške uspostavljanju informaciono-komunikacionog centra u Prijedoru (potrebno koordinisati sa drugim potencijalnim finansijerima poput OSCE-a, Grada Prijedora, potencijalnim grantom iz budžeta Republike Srpske); iii) podrška dnevnim centrima za djecu u riziku u Prijedoru, Foči i Zvorniku u skladu sa relevantnim propisima u oblasti socijalne zaštite, maloljetničkog pravosuđa i drugim propisima.

10. Sve eventualne aktivnosti i podršku, a posebno onu koja se odnosi na podršku informaciono-komunikacionom centru, dnevnim centrima za djecu ili aktivnostima u školama treba pratiti i po potrebi pružiti dodatnu stručnu podršku kako bi se osiguralo da je sprovođenje aktivnosti djelotvorno u smislu unapređenja bezbjednosne situacije u lokalnim zajednicama.

11. Treba ohrabriti razmjenu informacija, iskustava i podršku između foruma u Bosni i Hercegovini (unutar entiteta, kao i između entiteta), posebno u slučajevima gdje bezbjednosna pitanja imaju međuopštinski značaj i gdje zajednička akcija može doprinijeti efektivnijem rješavanju problema. Preporučuju se i jačanje komunikacije sa bezbjednosnim inicijativama na višim nivoima u zemlji, kao i prenos znanja i iskustava sličnih tijela u drugim zemljama.

Na kraju prezentacije dogovoreno je da svi članovi Forumu mogu svoje eventualne primjedbe i sugestije na ovu analizu dostaviti rukovodstvu Forumu koje će iste proslijediti autoru analize.

Takođe, naglašeno je da će IOM u drugoj fazi ovog projekta stupiti u kontakt sa rukovodstvom Forumu u cilju dogovora oko dalje podrške aktivnostima Forumu koje slijede u narednom periodu.

3. Usvajanje zapisnika sa prošlog sastanka

Zapisnik sa prošlog sastanka Forumu, broj 02/19 od 28.03.2019. godine, jednoglasno je usvojen. Primjedbi na zapisnik nije bilo.

4. Informacija o djeci bez roditeljskog staranja kojima ističe status u sistemu socijalne zaštite

Jedan od najvećih problema za djecu bez roditeljskog staranja je nastavak samostalnog života, nakon što, po sili zakona, prestane briga države i stručnih radnika za tu populaciju. Prema Zakonu o socijalnoj zaštiti RS, zbrinjavanje u dom ili hraniteljsku porodicu traje do punoljetstva, odnosno do završetka redovnog školovanja, ne duže od 25 godine života. Nakon toga, takva lica, u većini slučajeva, ostaju prepuštena sama sebi, bez zaposlenja, stambene jedinice gdje bi živjeli i sa mnogim drugim problemima. Zakon o socijalnoj zaštiti RS je propisao i proširena prava, koja zavise od lokalne zajednice, a posebno se ističu dva prava koja bi mogla pomoći gore pomenutoj populaciji:

- stanovanje uz podršku

- pomoć u zbrinjavanju punoljetnih lica nakon napuštanja ustanova ili hraniteljskih porodica.

Na temu ove problematike dana 10. juna održan je okrugli sto u Administrativnom centru Vlade RS, u organizaciji Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite, Unije udruženja poslodavaca RS i UG „Misli dobro“, na kom su date smjernice i prijedlozi u smislu pomoći takvim licima, sa posebnim akcentom na zapošljavanje, čime bi se takve osobe mogle osamostaliti.

JU Centar za socijalni rad Prijedor iz tog razloga planira da organizuje jedan sastanak sa predstavnicima poslodavaca iz Prijedora, kako bi se mogla sagledati pomenuta problematika i eventualni način rješavanja istog.

Prema evidenciji CSR-a, u 2017. godini dvije osobe bez roditeljskog staranja su izašle iz sistema socijalne zaštite, u 2018. godini četiri osobe, u 2019. godini takođe četiri, a u 2020. godini će izaći pet osoba. Potreban je sistemski pristup ovoj problematici, da se o ovom problemu upozna javnost, lokalna zajednica, te da se iznađe način, odnosno model kojim bi se takve osobe mogle pomoći pri zapošljavanju i osamostaljivanju. Poseban akcenat je potrebno staviti na insistiranje da se u lokalnoj zajednici uvrste proširena prava kojima bi se moglo pomoći ovoj populaciji, koja nije brojna, a kojoj je svakako potrebna pomoć šire društvene zajednice.

Nakon više diskusija članova Foruma iskristalisan je zajednički zaključak da ovaj problem treba urediti sistemski, odnosno da društvena zajednica treba razraditi mehanizme da ovoj populaciji naših građana da poseban status i omogući im prioritetno zapošljavanje nakon završetka školovanja. Forum predlaže da Centar za socijalni rad razmijeni podatke o ovim licima sa Zavodom za zapošljavanje i sa privrednicima na području našeg grada kako bi se pokušalo naći rješenje za ovaj problem.

5. Informacija o stanju bezbjednosti saobraćaja u gradu Prijedoru sa preporukama u oblasti prevencije

Informaciju je Forumu obrazložio Goran Gavranović, zamjenik komandira policijske stanice za bezbjednost saobraćaja:

U prvih pet mjeseci 2019.godine, na području grada Prijedor koje pokriva policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Prijedor, evidentirano je 250 saobraćajnih nezgoda, što je 7 SN ili 2,9% više u odnosu na isti period 2018.godine. Broj saobraćajnih nezgoda sa nastradalim licima je 62 SN, što je za 6 SN ili 10,7% više nego u uporednom periodu. Broj saobraćajnih nezgoda sa poginulim licima je identičan ove i predhodne godine po 3 SN, broj saobraćajnih nezgoda sa teže povređenim licima takođe je isti po 13 SN, dok je kod SN sa lakše povređenim licima došlo do porasta za 6 SN ili 15%, (46/2019 a 40/2018). U ovim nezgodama ukupno je nastradalo 104 lica što je za 14 ili 15,6% više u odnosu na prošlu godinu. Broj poginulih lica je identičan po 3 lica ove i predhodne godine, broj teže povređenih lica je takođe isti po 13 lica ove i predhodne godine, dok je jedino došlo do porasta kod broja lakše povređenih lica za 15 ili 20,5% u odnosu na prošlu godinu. Upoređujući podatke iz ove godine sa predhodnim godinama, možemo ocjeniti da je stanje zadovoljavajuće.

Preporuke za prevenciju a samim tim i podizanja stanja bezbjednosti u saobraćaju na viši nivo su:

- Obuku mladih vozača i polaganje vozačkog ispita, podići stepen obuke i polaganje na viši nivo.
- U svim osnovnim školama, početkom nove školske godine nastaviti sa predavanjima o bezbjednosti djece (učenika) u saobraćaju, (animirati i uključiti u predavanja formirane školske saobraćajne patrole).
- Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja koja prati stanje bezbjednosti u saobraćaju, organizovati i provoditi preventivno-represivne akcije usmjerene na ugrožene kategorije učesnika u saobraćaju, (motocikliste, mopede, bicikliste i pješake).
- Od nadležnih institucija zahtjevati da se na području Grada Prijedora riješi postavljanje saobraćajnih znakova za ograničenje brzine. Od 15.februara 2017.godine, nakon usvajanja novog ZOOBS-a BiH, na području Grada Prijedora dozvoljena brzina kretanja za motorna vozila je 80 km/h.

6. Izbor predsjedavajućeg Foruma za bezbjednost zajednice

Zoran Indić predložio je da se u skladu sa mogućnostima koje predviđa Poslovnik o radu Foruma produži mandat aktuelnom predsjedavajućem Rauš Danku za još jednu godinu jer je dobro i profesionalno obavljao svoj posao. Drugih prijedloga za izbor predsjedavajućeg nije bilo. Glasanjem je postojeći predsjedavajući Danko Rauš jednoglasno izabran za predsjedavajućeg na još jedan jednogodišnji mandat.

7. Novoidentifikovani problemi

Forum je zatražio od policije da se u narednom periodu poveća nadzor kada je u pitanju nepropisna vožnja biciklista kroz gradsko šetalište, a posebno vožnja gradskim trotoarima sa kojih se biciklisti uključuju na pješačke prelaze i tako ugrožavaju pješake.

8. Ostala pitanja

Pod ovom tačkom dnevnog reda Forum je pohvalio aktivnosti koje su se desile između dvije sjednice Foruma, a odnose se na aktivnosti udruženja građana „ Nada „ i „ Nansen dijalog kancelarije „ Prijedor koje su realizovale projekte sa učenicima škola sa područja Prijedora i sanskog Mosta, a koji se odnose na poštivanje različitosti, suživot i toleranciju.

Takođe, apelovano je na subjekte koji imaju zadatke propisane u Akcionom planu prevencije incidenata i krivičnih djela počinjenih iz mržnje i predrasuda da u skladu sa dosadašnjom praksom pojačaju svoje aktivnosti jer slijede godišnji odmori kada se očekuje povećan broj turista i građana iz dijaspore.

Članovi Foruma informisani su o učešću predstavnika ovog tijela (Indić Zoran i Draško Đenadija) na regionalnom sastanku u Doboju gdje su sa predstavnicima još 15 opština i gradova razmijenili iskustva u sprovođenju akcionih planova i pripremi metodologije za njihovu reviziju.

Sjednica je završena u 14, 40 časova
Zapisnik sačinio: Draško Đenadija

Predsjedavajući Foruma

Danko Rauš s.r.